

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

*Панікар Г.**

ЗРОСТАННЯ РОЛІ РЕГІОНІВ У ПРОЦЕСІ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Протягом останніх десятиріч як в розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються має місце стала тенденція до зростання ролі регіонів у залученні прямих іноземних інвестицій та їх конкурентоспроможності. Даний процес супроводжується розширенням інструментарію регіональної політики залучення прямих іноземних інвестицій, переосмисленням значення кожного з інструментів, появою нових напрямків політики залучення інвестицій, розширенням співробітництва з приватними компаніями. Удосконалюється також механізм розробки регіональної політики.

Можна виділити наступні внутрішні та зовнішні чинники, які спонукають до децентралізації державної економічної політики та політики залучення іноземних інвестицій. Зовнішніми чинниками активізації регіональної політики є проблеми глобалізації, інтеграції, проблеми субрегіональних утворень тощо. Ті інтеграційні процеси, що вже відбуваються, і ті, на які ще чекає Україна зумовлюють необхідність підвищення конкурентоспроможності України в цілому, а значить, і її регіонів [1, с.143]. Іноземні компанії все частіше при виборі об'єктів інвестування порівнюють не країни, а окремі регіони. Таким чином, регіони конкурують між собою за іноземні інвестиції не тільки на національному, а на міжкраїному рівні.

Крім того, існує ціла низка внутрішніх чинників, які намагаються вирішити за допомогою децентралізації інвестиційного процесу.

По-перше, забюрократизованість та надмірна йєрархічність державної політики залучення ІІІ. Як свідчать опитування іноземних інвесторів, ефективність бюрократичної системи стає одним із вирішальних факторів при виборі місця розміщення [4, с.408].

По-друге, невідповідність державної політики потребам регіонів. Особливо зростає значення регіональної політики в країнах з перехідною економікою, оскільки на неї покладене завдання, яке так і не вдалося вирішити за допомогою національної макроекономічної політики та яке пов'язане з розірванням порочного циклу «галузь-територія» і забезпеченням принципу «двохсекторного розвитку» [2, с.54].

По-третє, розвиток державно-приватного партнерства вимагає від держави вжиття заходів направлених по покращення взаємовідносин «держава-інвестор». Децентралізація інвестиційної політики має призвести до посилення кооперації з іноземними інвесторами та розвитку різноманітних форм державно-приватного партнерства з іноземними інвесторами.

* доцент кафедри міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету

В цілому, різноманітні зміни, що відбуваються у політиці залучення прямих іноземних інвестицій під впливом процесу децентралізації призводять до наступних позитивних наслідків.

По-перше, до розширення повноважень регіональної влади. Впровадження моделі регіональної політики на основі нової парадигми «відповідальної регіоналізації» має збільшити відповідальність місцевої влади перед виборцями оскільки виборці будуть оцінювати роботу саме органів управління певного регіону, а не усереднено роботу органів державної влади за умови децентралізації. Таким чином, місцева влада буде, в більшій мірі, зацікавлена виконати поставленні перед нею завдання [4, с.410].

По-друге, децентралізація призводить до покращення якості управління та підвищення ефективності використання наявних у регіоні ресурсів. Місцева влада краще знає потенціал свого регіону та наявні потреби, а тому буде сприяти максимально ефективному використанню ресурсів, в тому числі за рахунок використання стимулюючих заходів та проведення більш гнучкої політики. Наприклад, децентралізація фіскальної відповідальності націлена, перш за все, на підвищення ефективності використання фіскальних та фінансових інструментів, оскільки місцева влада набагато краще ніж органи центральної влади усвідомлює які галузі, підприємства або проекти є життєвонеобхідними для зростання добробуту регіону, а тому будуть більш ефективно використовувати такі інструменти для підвищення привабливості регіону в цілому, або окремого інвестиційного проекту.

По-третє, передача управлінських та адміністративних функцій має призвести до підвищення ефективності державної політики за рахунок спрощення бюрократичних процедур, усунення зайвих погоджень, збільшення швидкості реагування, підвищення прозорості процесу прийняття рішень.

Розвиток державно-приватного партнерства за участю іноземного капіталу є характерною рисою сучасного глобального середовища. Особливої актуальності таке партнерство набуває в умовах глобальної фінансової кризи, оскільки проекти, що ґрунтуються на державно-приватне партнерство мають цілий ряд переваг: стимулювання попиту з метою стабілізації ситуації в економіці, зниження гостроти проблеми нестачі ліквідності за рахунок використання двох джерел фінансування (приватні і бюджетні кошти), можливість залучати в проект довгострокові кошти. Крім цього, залучення приватного підприємницького сектора до виконання соціальних і економічних програм, у тому числі в сфері суспільних послуг, включаючи реалізацію інфраструктурних проектів, може зробити державу більш компактною, ефективною і гнучкою у своїй діяльності, тим самим знижуючи рівень бюрократизації і корумпованості економіки.

На решті, децентралізація влади має підвищити конкурентоспроможність регіону, що, в кінцевому рахунку, призведе до зменшення розбіжностей у розвитку між регіонами в середині країни [3, 5]. Використання внутрішніх ресурсів значно відрізняється між регіонами. Вважається, що найбільш ефективно їх використовує більш розвинуті регіони. Іншими словами, менш розвинуті регіони мають більше поля для покращення, а тому зростання ефективності використання ресурсів в них буде відбуватися більш високими темпами. Як наслідок, децентралізація виступатиме як каталізатор та буде сприяти вирівнюванню економічного розвитку між регіонами.

Таким чином, роль місцевої влади у процесі залучення іноземних інвестицій має докорінно змінитися. Регіональна політика має стати проактивною та включати як весь інструментарій заходів стимулювання процесу залучення іноземного капіталу, заходи по просуванню інвестиційного іміджу регіону, тощо. При цьому, необхідно пам'ятати, що не

існує якоїсь найкращої моделі щодо розподілу повноважень та відповідальності між гілками влади. Кожна країна має свою власну культуру, економічний та соціальний контекст та, базуючись на цьому, виробляє власну стратегію змішаної децентралізації, а також шляхи її реалізації.

Список використаної літератури:

1. Варналій З.С. Регіональна політика України: нові умови, нові вимоги // Стратегічні пріоритети. - 2007. - №1. - С.141-149.
2. Минакир П. Трансформація регіональної економічної політики // Проблемы теории и практики управления. - 2001. - №1. С. 49-55.
3. Gil C., Pascual P., Rapún M. Regional economic disparities and decentralization // Urban Studies. - 2004. - № 41. - p.71-94.
4. Rodriguez-Pose A., Gill N. On the 'economic dividend' of devolution // Regional Studies. - 2005. - № 39(4). -p. 405-420.
5. Shankar R., Shah A. Bridging the economic divide within countries: A scorecard on the performance of regional policies in reducing regional income disparities // World Development. - 2003. - №31. - p. 1421-1441.